

UTASI ANIKÓ

A farkas, aki kipottyant a könyvből

Tijeri Robereht–Gregoar Mabir: *Vuk koji je ispao iz knjige*. Szerb nyelvre fordította: Vladimir D. Janković. Propolis Books, Beograd, 2017; cirill betűs kiadvány

A belga szerzőpáros, Thierry Robberecht és Grégoire Mabire nagy sikerű képeskönyve, a *Le loup tombé du livre* [A farkas, aki kipottyant a könyvből] 2015-ben jelent meg először. Nem sokat kellett várnunk a szerb nyelvű fordításra sem, a belgrádi Propolis Books 2017-ben jelentette meg *Vuk koji je ispao iz knjige* címmel, Vladimir D. Janković tolmácsolásában.

A képeskönyv szövegének szerzője, Thierry Robberecht (1960) eredetileg a felnőtteket szólította meg műveiben, de ma már inkább szinte csak a gyerekeknek ír, regényeket, illusztrált szövegeket, képregényt. Számos elismerés birtokosa.

A könyv illusztrátora, Grégoire Mabire (1975) kezdetben szakácsnak készült, de szerencsénkre a rajzolás iránti érdeklődése erősebbnek bizonyult, így útja egyenesen a neves Saint-Luc de Bruxelles intézménybe vezérelte, itt végezte képzőművészeti tanulmányait három éven keresztül. Számos gyermekkönyv illusztrátora. Szellemes, modern stílusa azonnal felismerhető.

A szerb szöveg Vladimir D. Janković (1968) költő, esszéista, műfordító munkáját dicséri. Így ez a kiváló képeskönyv viszonylag rövid időn belül eljutott a szerb, illetve szerbül (is) olvasó közönséghez.

A nagy méretű, gazdagon illusztrált kiadvány meséje érdekesen kezdődik. A világok átjárhatósága nem újkeletű a gyermekirodalomban. Gondoljunk csak Mary Poppinsra, aki könnyedén besétál egy képbe, átjutva

így egy másik dimenzióba; vagy ott van Trapiti azzal a tulajdonságával, hogy egyik meséből át tud menni a másikba.

Ha bele lehet gyalogolni egy meséskönyvbe, nyilván könnyedén ki is lehet esni belőle. Éppen ez történik Thierry Robberecht főhősével. Egy nap ugyanis a gyerekszoba könyvespolcáról lezuhan egy könyv, onnan pedig kihullik egy félelmetes, koromfekete, éles fogú farkas, aki – mikor Zoja (az eredeti szövegben Zoé) szobájának padlóján találja magát – nagyon megijed. Főleg, amikor a kislány hatalmas kandúrja szemet vet rá, és föl akarja falni. Az arányokkal való játékot Grégoire Mabire illusztrációja is jól érzékelteti, az óriási vörös cirmos az, aki inkább félelmetes, mint az aprócska, ijedt farkas.

A halálra vált ordas előbb megpróbál visszajutni a saját könyvébe, egy birka azonban elkergeti, mondván korán érkezett, még nem jött el a farkas ideje a mesében. Újra próbálkozik egy másik oldalon, ám onnan a többi farkas űzi el, mivel szerintük elkészt.

A macska elől futva fölmászik a könyvespolc tetejére, és sikerül befurakodnia egy királylányos mesekönyvbe. Egy bálon találja magát, ahol figyelmeztetik, hogy át kell öltöznie. Farkasunknak viszont nem fűlik a foga ahhoz, hogy báli ruhát öltön, ezért innen is elkergetik.

Kint a kandúr továbbra is lesben áll, a farkas ezért a következő kiadványba préseli be magát. Ezúttal dinoszaurszok közé kerül. Ezek az állatok óriásiak, veszélyesek és szörnyen műveletlenek, a farkas emiatt kényelmetlenül érzi itt magát, és ezért innen is megszökik.

Robberecht humoros szövegét mindvégig találó módon kísérik Mabire vicces illusztrációi. Például az imént említett szövegszegmenshez készült rajzon balról egy méretes vörös dinoszaurszt látunk, amint úgy torkon ragadja a farkast, hogy annak a nyelve is kilóg; jobbról pedig egy másik, kicsit kisebb, barna állat a farkas farkát húzgálja nagy buzgón. Minderről a kép alatti pár soros szöveg nem tudósít, csak a rajzoló. Hiszen a kortárs képzőművészek jól tudják, hogy az a jó illusztráció, amely hozzáad valami sajátosat a textushoz, hogy a történet az intermediális közegben, a szöveg és az illusztráció szoros kapcsolatán keresztül jut igazán kifejezésre. Az őslényekkel való kaland után a farkas találmásra kinyit egy könyvet, és belép egy új mesébe. Egy erdőben találja magát. Egyszer csak egy

síró, piros ruhás kislányt pillant meg. A gyermek azért van elkeseredve, mert éppen a nagymamájához indult volna, hogy kalácsot és vaját vigyen neki, de a farkas nem jelent meg a mesében. Attól tart tehát, hogy elkésik, s kárba vész a mese. A farkas, aki végre megtalálta helyét ebben a könyvben, fölkinálja a segítségét, felajánlkozik amolyan pótfarkasnak, s az utolsó illusztráción úgy látjuk őt, amint Piroskával egymást átölelve vonulnak az erdei úton a nagymama háza felé, közben a kislány okítja az állatot, hogyan kell majd viselkednie.

Darvasi László *Trapitije* (2002) jut eszünkbe ismét önkéntelenül erről a *Piroska és a farkas*-átírátról. Robberecht történetében is a könyvbe való bemenetel változtat a mese folyásán, akárcsak Darvasi meseregényében, *A nagymamát nem eszi meg a farkas! És Piroskát se!* című fejezetben. Trapiti is elmegy a meséskönyvbe, ott viszont maga a farkas bömböl torkaszakadtából, mivel nagyon unja már, hogy folyton meg kell ennie a nagymamát és Piroskát. Ezért Trapiti és Olivér kimentti őt a meséből, de kénytelenek egy másik, helyettes ordast szerezní, hogy a farkas nélküli mese ellen föllázadt szülők újra el tudják mondani a mesét gyermeküknek.

A *Piroska és a farkas*-parafrazisra számos példát említhetnénk a kortárs gyermekirodalomból. Az örök mese rengeteg író és illusztrátort megihletett. Hogy csak néhány nevet említsünk: Mosonyi Aliz, Molnár Jacqueline, Toby Forward, Izhar Cohen, Lauren Child, Stefano Bordiglioni, Micaó, Orianne Lallemand és Éléonore Thullier is megírta, illetve megrajzolta a maga *Piroska*-változatát.

A modern mesében már a farkas sem a régi, a félelmetes nagy, fekete, gonosz, veszélyes vadállat sztereotípiája kiveszõben van. Ezek a hõsõk sokszor fellázadnak a nekik kiosztott szerep ellen: jók akarnak lenni! Az utóbbi idõben a farkasok ábrázolása sokkalta árnyaltabb, sírnak, félnek, gyáván menekülnek; szeretnek mesét olvasni és hallgatni, süteményt készíteni; engedelmesek, segítõkészek és kedvesek. És szinte soha nem járnak pórul a történet végén.

Ezt láttuk Thierry Robberecht és Grégoire Mabire remek, korosztályok feletti képeskönyvében is.

A szerb kiadás nagy sikerét mutatja az is, hogy a niši Bábszínház a képeskönyv alapján dramatizálta, és színre vitte a kiadvány címével azonos

előadását (2019), mely azonnal több díjat is bezsebelt. Horvátországban is igen népszerű a könyvből kipottyant farkas története. Szintén készült belőle gyermekelőadás, bábmusical formájában (a könyv horvát kiadása nyomán), a zágrábi Lutonjica Funkcionális Gyermekszínház mutatta be 2017-ben.

Mi pedig türelmetlenül várjuk a képeskönyv magyar változatának megjelenését.